

Genot

Author : siebrand-weening

[audio mp3="<http://preken.ccg.nu/mp3/130929.mp3>"][/audio]

Prediker 2:1-11

Inleiding

Arie preekte vorige week prachtig over Prediker hoofdstuk 1, waarin Salomo op zoek gaat naar wijsheid en kennis. Mocht je dit hebben gemist, dan wil ik je van harte aanraden om dit via ccg.nu na te luisteren. Heel realistisch en uit het leven gegrepen neemt Arie je mee in de zoektocht van Salomo naar kennis en wijsheid. En Salomo komt tot de rouwe conclusie dat deze zoektocht naar kennis en wijsheid niets is dan lucht en leegte. Wie veel wijsheid heeft, heeft veel verdriet. En wie kennis vermeedert, vermeedert smart. Het levert je dus niets op, al dit gezwoeg en die wijsheid en kennis, het levert je niets op.

En Arie bevestigt dat deze kennis en wijsheid zinloos zijn. Maar hij legde uit dat Salomo tot deze conclusie komt doordat hij naar kennis en wijsheid kijkt vanuit een puur menselijk perspectief, zonder kennis van God en het werk van Jezus. Dan is het ook triest te leven zonder hoop, zonder hoop dat alle kennis en wijsheid ergens toe leiden, dat het nut heeft, dat het zin heeft. Het levert niets op dan verdriet en smart. En heel aangrijpend laat Arie zien dat dit precies is waarom we zo graag laten zien dat Jezus onder de mensen is gekomen om mensen weer perspectief en hoop te geven. En de opdracht van Arie was ook, stap eens heel bewust in het leven van mensen om je heen, verdiep je in je collega's en burens, zoals Jezus zich verdiepte in het leven van mensen om zich heen en hoop bracht.

Maar zover is Salomo nog niet in zijn zoektocht. Hij sluit hoofdstuk 1 af met: wie veel wijsheid heeft, heeft veel verdriet. En wie kennis vermeedert, vermeedert smart.

Dit is de voorlopige conclusie van Salomo in zijn zoektocht. En de onderzoeksvraag staat in hoofdstuk 1: 3: Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij heeft verworven, al zijn moeizaam gezwoeg onder de zon? Stap 1: onderzoek kennis en wijsheid, conclusie: geen voordeel, het levert je verdriet op, het is niets dan lucht en leegte.

Stap 2 in het onderzoek van Salomo: oké, ik heb me afgemat om alles te begrijpen en dit leidde nergens toe, ik zal eens kijken of ik niet gewoon kan genieten van het goede wat het leven me te bieden heeft.

Lezen H 2:1-11

1 Ik zei tegen mezelf: Kom, laat ik proberen de genoegens van het leven te smaken en te genieten van het goede. Maar ook dat, ontdekte ik, is enkel leegte. 2 Vrolijkheid, zei ik tegen mezelf, is niet meer dan dwaasheid. En waar leidt vreugde toe? 3 Ik heb mezelf ondergedompeld in de vrolijkheid van de wijn, en ik greep die dwaasheid aan om te onderzoeken of ik in mijn wijsheid – want die behield altijd de overhand – kon ontdekken wat een mens het beste doen kan, dat luttel aantal levensdagen dat hij doorbrengt onder de hemel.

4 Ook heb ik grootse dingen ondernomen: Ik heb voor mezelf paleizen gebouwd en wijngaarden geplant. 5 Ik heb tuinen en parken aangelegd en daarin een keur van vruchtbomen geplant. 6 Ik heb waterbekkens gegraven om een bos met jonge bomen te bevoeien. 7 Ik heb slaven en slavinnen gekocht, en ook hun kinderen werden slaven in mijn huis. Ik bezat talrijke runderen, schapen en geiten, meer dan iedereen die voor mij in Jeruzalem heeft geregeerd. 8 Ik heb goud en zilver opgestapeld en in de rijkdom gedeeld van koningen en landen. Ik heb zangers en zangeressen aangesteld en het genot geproefd van vele, vele vrouwen. 9 Grootse dingen heb ik ondernomen en meer bezit vergaard dan iedereen die voor mij in Jeruzalem heeft geregeerd. En bij alles wat ik voor mezelf verworven had, behield ik ook mijn wijsheid. 10 Alles wat mijn ogen vroegen heb ik ze gegund, elke vreugde die mijn hart verlangde heb ik het gegeven, en ik genoot naar hartenlust van al het goede dat ik had verworven. Het was het loon voor mijn gezwoeg. 11 Maar toen nam ik alles wat ik ondernomen had nog eens in ogeschouw, alles wat mijn moeizaam gezwoeg me opgeleverd had, en ik zag in dat het allemaal maar lucht en najagen van wind was. Het had geen enkel nut onder de zon.

Kijk, dit onderzoek levert al een stuk meer op. Sowieso een veel prettiger onderzoek, lijkt me. Laat ik me eens m'n best doen om te genieten van het leven. Ik vraag me wel af, wat is de achtergrond hiervan, hoe komt Salomo bij dit stuk van zijn onderzoek naar de zin van het leven? Steekt hij dit nogal ik-gericht in, lekker genieten, of misschien wel fatalistisch: als dat gezwoeg me niks oplevert, laten we dan maar genieten van het leven want we gaan toch allemaal dood... We zullen er gaandeweg achter komen wat hier achter schuilt. Als je dit jaar een onderzoek zou doen en je opdracht zou zijn: doe je best om zo goed mogelijk van het leven te genieten, waar zou je beginnen? Wat zou je allemaal onderzoeken? Wat zou je uitproberen?

Ik weet dat er mensen zijn die meteen zouden vertrekken naar een zonnig strand.

Een collega van me had precies uitgerekend wanneer hij over 2 jaar met pensioen ging, en hij heeft de wereldreis al precies gepland.

Salomo heeft alles geprobeerd. Drank, vrouwen, mooie paleizen, prachtige parken, rijkdom, feesten... Overigens valt het me op dat Salomo bepaald niet achterover leunt, maar een echte streber is. Het is hem niet gauw groot genoeg, hij overtreft iedereen met zijn rijkdom, zijn bezittingen, zijn pracht en praal. Hij pronkt ermee naar andere koningen en heeft meer bereikt dan enig iemand die voor hem geregeerd heeft. Ik vraag me af of dit mij ook zou gebeuren. Zou ik de hele dag achterover leunen en genieten van alles wat ik had, of zou ik super ambitieus zijn en iedereen willen overtreffen? Ik weet het niet.

Maar wat er opvalt aan dit deel van het onderzoek van Salomo is, het heeft succes! Daar waar zijn zoektocht naar kennis en wijsheid vorige week strandde in verdriet en smart, levert dit onderzoek hem precies op wat hij wilde: genot. Hij geniet met volle teugen van wat hij heeft bereikt. Hij gunde zichzelf alles wat hij zag en kreeg, en hij genoot. Vs 10: Alles wat mijn ogen vroegen heb ik ze gegund, elke vreugde die mijn hart verlangde heb ik het gegeven, en ik genoot naar hartenlust van al het goede dat ik had verworven. Het was het loon voor mijn gezwoeg.

Opzet geslaagd, einde onderzoek.

Vs. 11: Maar toen nam ik alles wat ik ondernomen had nog eens in ogenschouw, alles wat mijn moeizaam gezwoeg me opgeleverd had, en ik zag in dat het allemaal maar lucht en najagen van wind was. Het had geen enkel nut onder de zon.

Hmm, dit is vreemd, een rare conclusie. De opzet was geslaagd, Salomo geniet van wat hij heeft bereikt, en dan schopt hij z'n eigen onderzoek onderuit. Zijn al de dingen die hij noemt dan zo verkeerd? De vrolijkheid van wijn? Paleizen bouwen en wijngaarden, tuinen en parken aanleggen? Grote rijkdom verzamelen en grootse dingen ondernemen? Dit is toch grotendeels waar wij ons mee bezig houden, ik hou ook wel van een lekker wijntje, ik geniet ook van ons huis en tuin, ik doe ook m'n best om iets te ondernemen op m'n werk. En ja, ik geniet ook van alles wat ik doe en heb bereikt. Natuurlijk is dit niet in dezelfde mate als koning Salomo; maar is wat ik doe dan ook zo zinloos en misschien wel verkeerd?

In de bijbel staat een prachtig verhaal wat hier heel erg op lijkt. Het is het verhaal van de verloren zoon. Dit is een verhaal wat Jezus vertelt om duidelijk te maken hoe God is. Het verhaal gaat over een vader met twee zoons. De jongste eist zijn erfenis op, nog voordat de vader dood is, en hij gaat er op uit om te genieten van het leven. Hij eet, drinkt, geniet van vrouwen en verbrast zo alles wat hij heeft. Als hij uiteindelijk niets meer over heeft en nauwelijks eten heeft om in leven te blijven, gaat hij terug naar z'n vader om zich als knecht beschikbaar te stellen.

Oké, zou je denken. Dit is precies wat Salomo ook al constateerde: eten, drinken, vrouwen, feesten, bezittingen; uiteindelijk leiden ze nergens toe, ook al geniet je er eerst best van. Nou deze jongste zoon uit het verhaal heeft het geweten, dat dit alles nergens toe leidt! En weet je wat het mooie is aan het verhaal van de verloren zoon? De jongen komt thuis na al zijn gefeest en gebras, na uiteindelijk in de put beland te zijn; en weet je wat zijn vader als eerste doet? Hij organiseert een enorm feest! Laten we eten en feestvieren zegt hij notabene. Hoe zo is het verkeerd om te feesten en te genieten? Hoezo leidt dat nergens toe?

Er is een essentieel verschil tussen het eerste deel van het verhaal van de verloren zoon en de tweede, in het eerste deel vertrekt de zoon, gaat hij weg van de mensen die van hem houden, met als doel zelf te genieten van wat hem toekomt. En in het tweede deel is de kern van het feest dat ze samen zijn, dat de vader en de zoon verenigd zijn. Het feest is geen doel, het is een uiting van het geluk dat ze samen zijn.

En het verhaal gaat verder, de oudste zoon is razend op zijn vader. Hij is er nooit van tussen gegaan en heeft altijd voor zn vader gewerkt en heeft nooit een geitje gekregen om een feestje te bouwen, en voor deze lapzwans trekt paps alles uit de kast. En zelf zou ik ook denken: inderdaad, die vent heeft ook wel een feestje verdiend. Maar de kern is niet het feest, en dat had de oudste zoon niet begrepen. De kern is niet het feest, maar hun samenzijn!

Laten we daarom nog eens kijken naar het onderzoek van Salomo:

Ik zei tegen mezelf... laat ik proberen...ik heb mezelf ondergedompeld in de vrolijkheid van wijn...ik heb grootse dingen ondernomen...ik heb waterbekkens gegraven...ik heb dit, ik heb dat...

Ik heb mijn ogen alles gegund wat ze vroegen...

Wat is onze motivatie om ons werk te doen? Om ons in te zetten voor de samenleving of voor

een ander? Een collega van me, een interimmanager die ik plaatste bij een klant, was hier heel duidelijk in. Zijn motivatie was dat zijn eer hoog werd gehouden. Dat mensen goed van hem dachten. Hij ging zelfs zover, hij was namelijk ernstig ziek geweest, dat hij vooral iets wilde neerzetten waarvan mensen na z'n dood zouden zeggen: ja, die heeft het goed gedaan. En toen het project in zwaar weer kwam, kwam deze collega keer op keer bij me: Siebrand we moeten ons best doen dat onze reputatie niet wordt geschaad, ik wil absoluut niet in mijn eer worden aangetast... Wat is onze motivatie voor dat wat we doen?

Salomo's motivatie was het onderzoeken van de zin van het leven, maar hij steekt dit stukje van zijn onderzoek wel heel erg ik-gericht in, valt me op. Tel de iks maar na in dit stukje.

En we zien hier het resultaat van Salomo's manier, het leidt nergens toe, het is lucht en leegte, nutteloos en zonder perspectief. Zonder hoop, zoals Arie vorige week liet zien. Als we op zoek zijn naar voldoening in onszelf, in ons eentje, dan denk ik dat het inderdaad nergens toe leidt. Het is als het najagen van wind, een bodemloze put: wijn leidt tot meer wijn, rijkdom tot meer rijkdom, macht tot meer macht...onbevredigbaar. Het geeft geen voldoening. Succes op je werk leidt tot meer werk, een groot huis tot een groter huis en mooie auto tot een dikkere auto, het houdt in je leven nooit op en het leidt...nergens toe!

Maar de jongste zoon komt terug bij de vader en daarmee verandert het perspectief. Het gaat niet meer om het feesten, nee hij is bij zijn vader! En dit geldt voor ons ook, het gaat niet meer om onze goede baan en ons huis, het gaat niet meer om de auto en om succes. Het gaat erom dat we bij de vader zijn, bij God.

Zet jezelf eens op het punt van vers 11. Zet jezelf eens stil en kijk terug op alles wat je in het leven hebt gedaan, waar je van hebt genoten en wat je hebt bereikt? Wacht daarmee niet totdat je in de put zit, zoals de jongste zoon uit het verhaal. Hoe kijk je terug op je werk? Trek je dezelfde conclusie als Salomo? Leidt het ergens toe, heeft het waarde wat je doet? Heeft het nut?

De jongste zoon vindt zijn bestemming in het samenzijn met zijn vader. En het resultaat? Een geweldig feest, met goed eten, drinken, goede muziek, dansen en plezier. Dat is de liefde van de vader, dat is de liefde van God. Als deze liefde, de liefde van God, als dat de basis van de dingen die we doen, dan genieten we echt van ons, van ons geld, lekker eten en drinken, een prachtige vrouw, geweldige vrienden, leuke collega's, de natuur, het weer. En de kern van de liefde is niet dat we al deze dingen voor onszelf doen. Een andere bijbelschrijver, Paulus, zegt:

liefde zoekt zichzelf niet. Zonder liefde is er ook geen motivatie om voor een ander te zorgen, een ander te helpen, je bezittingen, je rijkdommen, je invloed in te zetten voor een ander.

De jongste zoon krijgt een feest als resultaat van een herstelde relatie met zn vader, terwijl hij wegging met als doel om te feesten. En zo geeft God ons alle mooie dingen waar we van kunnen genieten als resultaat van zijn liefde voor ons, als resultaat van zijn relatie met ons. Zet je daarom met hart en ziel in voor je werk, geniet met volle teugen van je gezin, geniet elke dag van de natuur. Het is niet nutteloos, zoals de zoektocht van Salomo laat zien.

Laat ik heel helder zijn: de tijd die je hier op aarde doormaakt, de moeilijke tijden, de mooie tijden, het is niet zinloos. Het is niet het wachten op onze dood, het doel van dit leven is niet te wachten tot we in de hemel zijn. Jezus is immers niet in de hemel blijven zitten om op ons te wachten. Hij kwam naar de aarde om de zinloosheid van dit leven te doorbreken! De zinloosheid die Salomo terecht beschrijft, de zinloosheid die we misschien in ons eigen leven, hier en nu, constateren, is doorbroken. We leven namelijk niet meer voor onszelf, zoals de jongste zoon in het verhaal, nee, de vader heeft ons al omarmt en wat we nu van God krijgen is zoals het feest dat de vader vierde toen de zoon weer thuis was.

En precies zoals Jezus naar de wereld kwam om de zinloosheid te doorbreken, precies zo is onze motivatie om het leven van vrienden, collega's, burens en familie niet als kansloos te bestempelen, nee we zien hoop en willen die hoop geven. Ook voor hen, en voor iedereen die hier zit, heeft alles in het leven zin, alles, zodra hun werk een resultaat is van hun relatie met de vader, zoals de jongste zoon.

Hoe doen we dit nu praktisch? Hoe leven we nu dagelijks met God, we hebben toch gewoon ons dagelijks werk, wat is het verschil?

Mijn moeder vertelde aan een collega die dit ook eens vroeg: ik hoef niet te bidden hoe laat ik naar m'n werk zal gaan, ik moet er gewoon om half 9 zijn, dus ik zet gewoon de wekker. Ik hoef God ook niet naar mijn planning te vragen, want ik heb gewoon om 10 uur een vergadering en ik heb om 4 uur een deadline. Maar ik kan God wel uitnodigen om de hele dag bij me te zijn en me wijsheid te geven ik kan ook vragen wie ik mag ontmoeten om iets te laten zien van Gods liefde!

Daarom de opdracht voor deze week:

- Zet je eens stil bij vers 11 van dit hoofdstuk en kijk terug op wat jezelf allemaal doet, waar je van geniet en wat je hebt bereikt. Trek je dezelfde conclusie als Salomo, is het lucht en leegte? Of geniet je elke dag omdat je elke dag optrekt met je vader, God zelf?